

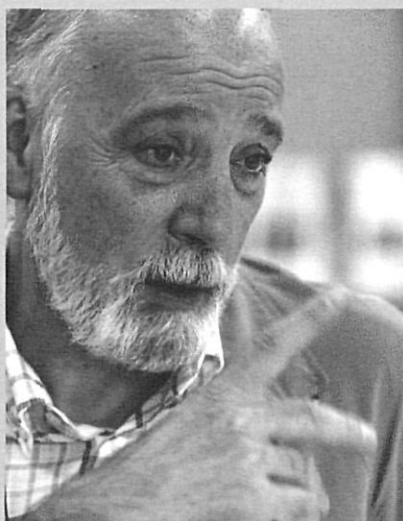
Entrevista

Mon Marquès,

Salomó Marquès i Sureda, doctor en ciències de l'educació i catedràtic de pedagogia a la Universitat de Girona, compendia una determinada sociologia gironina: la generació que va viure la joventut als anys seixanta a redós de les expectatives suscitées pel Concili Vaticà II i el franquisme tardà. En Mon Marquès –així és com se'l coneix popularment– és un home compromès amb el temps que ha viscut, i conjuga la professió amb la participació social. En tant que universitari, s'ha especialitzat en història de l'educació, i sobretot en l'estudi de l'exili i la repressió del magisteri. Com a ciutadà exercent, ha estat autor d'iniciatives locals de promoció i defensa dels drets humans. A les envistes de la jubilació, dóna compte del seu bagatge vital.

—El vostre nom de pila és bíblic i poc freqüent. Podria ser que fóssiu l'únic Salomó de Girona. Tanmateix, tothom us coneix per en Mon

—Si no vaig errat, el nom de Salomó ve de *shalom*, paraula hebrea que vol dir *pau*, i Salomó vol dir «portador de pau». No sóc l'únic amb aquest nom; en conec un altre a Girona i un altre a l'Escala. Les persones grans de l'Escala que es recorden de quan vaig néixer em diuen «Salomón». Nascut el 1942, sóc setmesó i batejat a casa mateix per por que em morís. Diuen que pesava un quilo i mig i que era tot morat, que cabia en una caps de

sabates, que només es veien pestanyes i peus! No és fàcil que s'oblidin d'en Salomón. De sempre m'han dit Mon, tot i que correctament haurien de dir Mo.

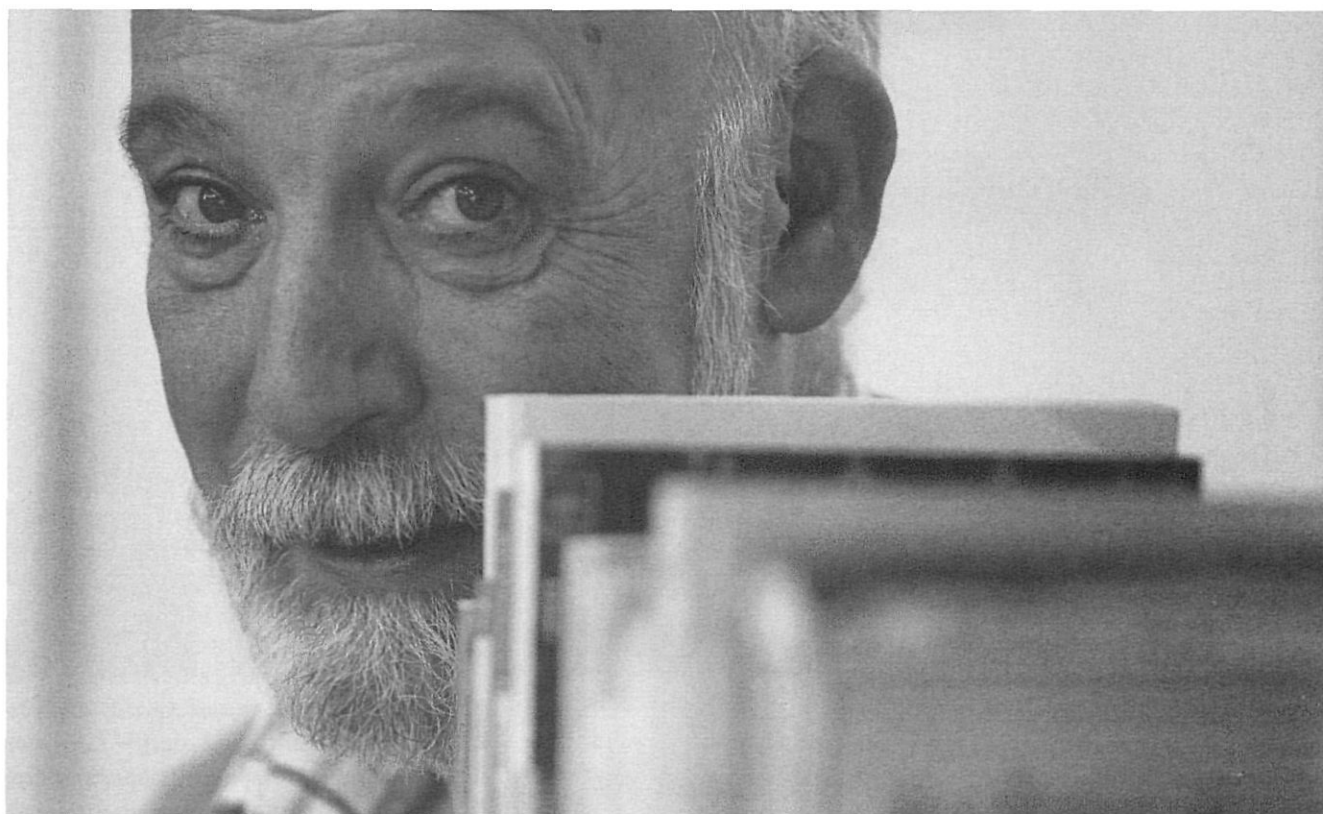
—On vàreu aprendre a llegir i escriure?

—A les monges del Cor de Maria, a la plaça de la Catedral. Hi ha una foto amb en Jaume Sobrequès, en Lluís Carreras i d'altres gironins amb davantal... que fem un pam de goig! El batxillerat als Maristes. Allà on era feliç era a l'escoltisme, no pas a l'escola. A l'escoltisme el que feia m'ho sentia meu; a l'escola tot em venia imposat.

CARLES SAPENA

FOTOS: PERE DURAN

el jove professor

—El Seminari de Girona pren una significació especial en la vostra vida.

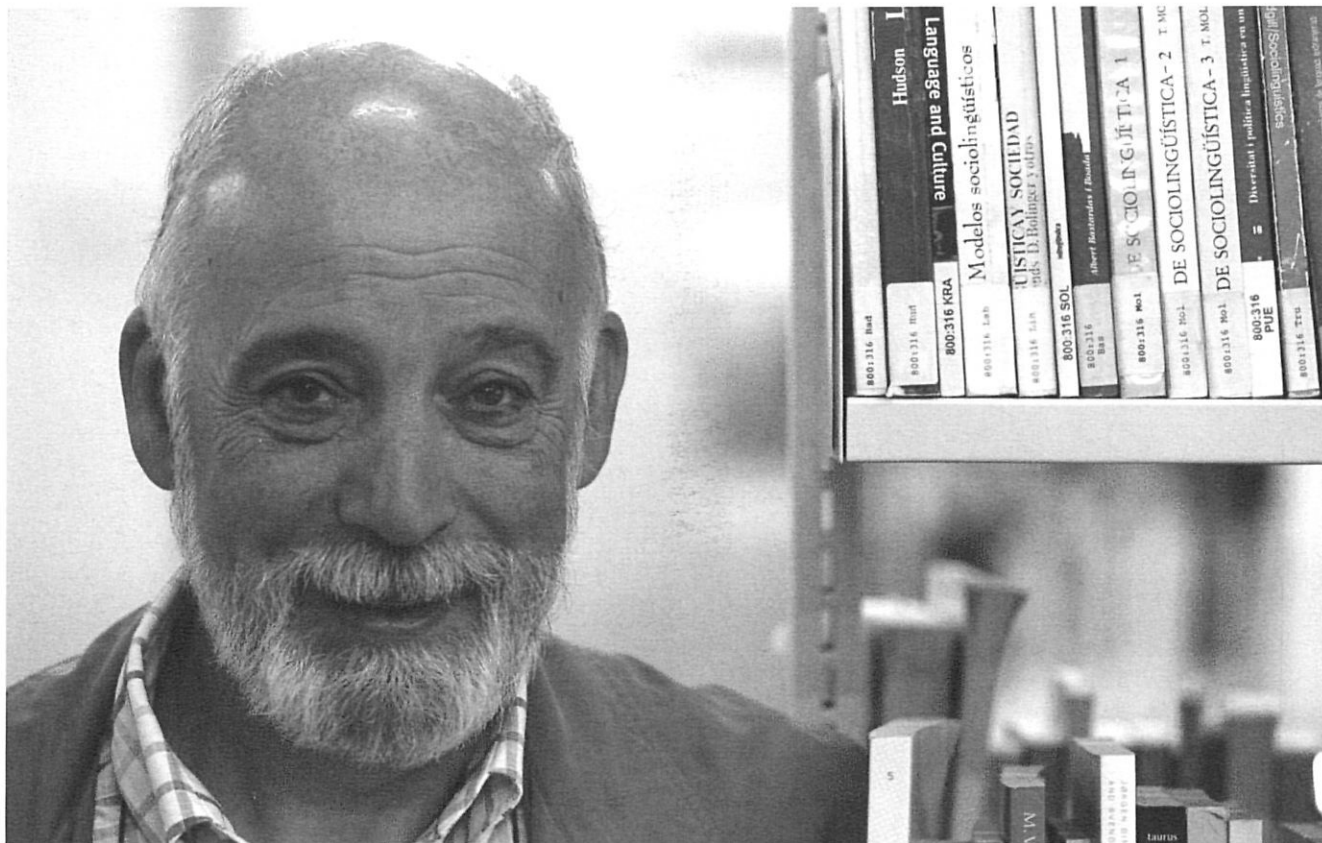
—El fet d'entrar al Seminari Major va ser fruit, sobretot, de la reflexió que fèiem a l'escoltisme. Es considerava que una de les millors maneres de fer un *plus haut service* —que deien els Scouts de France, que nosaltres seguíem molt de prop— era fer una opció radical, entrant al seminari o en alguna congregació religiosa. De fet, de l'escoltisme gironí varen sortir nois cap al seminari i cap a Montserrat: Comadira, Bru, els germans Castanyer, Roure, jo mateix...

Em varen posar en el curs d'en Joan Alsina, a qui ja coneixia de Castelló d'Empúries, on jo tenia família. El curs següent, vaig coincidir amb els que varen ser els meus companys durant tots els estudis: en Joan Puigvert, l'Enric Sala, en Narcís Comadira, en Rossend Darnés, en Jaume Julià, en Josep Barcons, en Martí Vallmajó, en Mateu Riera, en Manel Rodríguez, etc. De tots els que fórem ordenats capellans, la meitat ens hem secularitzat.

Vaig tenir excel·lents professors: deixa'm dir-te tres noms ben diferents: Modest Prats, Vicenç M. Capdevila i

Josep Calzada. Dels dolents, que també n'hi havia, millor no parlar-ne.

Una de les coses que valoro més és la riquesa que comportava el fet de viure plegats cent persones de 17 a 23 anys procedents d'ambients familiars i culturals ben diferents. El fet de poder viure tot el Concili al Seminari va ser d'una riquesa intel·lectual i, com a creient, extraordinària, que m'ha marcat per tota la vida. Amb tensions. Recordo un intent d'expulsar-nos perquè havíem llegit el número 13 de *Qüestions de vida cristiana*, en què hi havia un article d'en Jaume Lorés afirmant que els ateu tenien carisma per

ajudar els creients a revisar la seva fe; o la denúncia que ens varen fer sectors de l'Opus Dei per haver difós un article del teòleg Von Balthasar sobre l'integrisme a l'Església. Aquest article ens l'havia enviat en Marià Casadevall des de Tolosa de Llenguadoc, on estava estudiant. Per sort alguns superiors ens varen defensar de valent.

—Hi ha qui del pas del Seminari en fa apologia, un exercici de nostàlgia i vindicació distintiva.

—Cadascun dels que hi vàrem viure en té una experiència molt personal. La meua, en termes generals, va ser molt positiva. Potser perquè hi vaig entrar amb 17 anys i amb una opció més madura? No ho sé. No en tinc cap nostàlgia, però reconec que va ser una etapa de la meua vida molt rica des del

punt de vista humà, cultural i, ja no cal dir-ho, espiritual. També hi vaig descobrir la rigidesa d'alguns professors i superiors i la gran personalitat del Dr. Estela, amb qui podies parlar amb tota franquesa, que t'escoltava i t'acollia. Ell també tenia pressions de determinats sectors. No tots eren com ell.

—Parlem de mossèn Mon.

—El bisbe Jubany em va ordenar el desembre de 1966, poc després del referèndum sobre la llei orgànica de l'Estat. Mentre era diaca vaig anar a la parròquia de Sant Joan de Palamós a ajudar el rector els caps de setmana, i també tot l'estiu fent casal amb la mainada.

La meua primera destinació va ser de vicari a Cassà de la Selva. Després, al Col·lell. El director era en Jaume

Reixach. Baixava un vespre a la setmana a Girona i em reunia amb els amics i amb la meua colla per evitar de quedar tancat exclusivament amb els nois interns.

Vaig venir a Girona l'octubre de 1969 al Col·legi Menor Bisbe Cartañà. Vaig viure-hi tres anys. El dirigia mossèn Xavier Frigola, i la meua feina oficial era la de director espiritual; de fet, feia d'animador de la vida cultural i espiritual del centre.

Al mateix temps vaig ser nomenat consiliari diocesà de l'escoltisme. Per tant, la feina meua sempre es va moure entre el jovent. Els anys del Cartañà varen ser molt intensos: eren els temps del procés de Burgos, del darrer franquisme, que encara era ben viu! i Déu n'hi do la feina que vàrem fer de conscienciació social i política

«Sóc de la primera promoció dels estudis de pedagogia a Girona. En Pallach em va marcar molt»

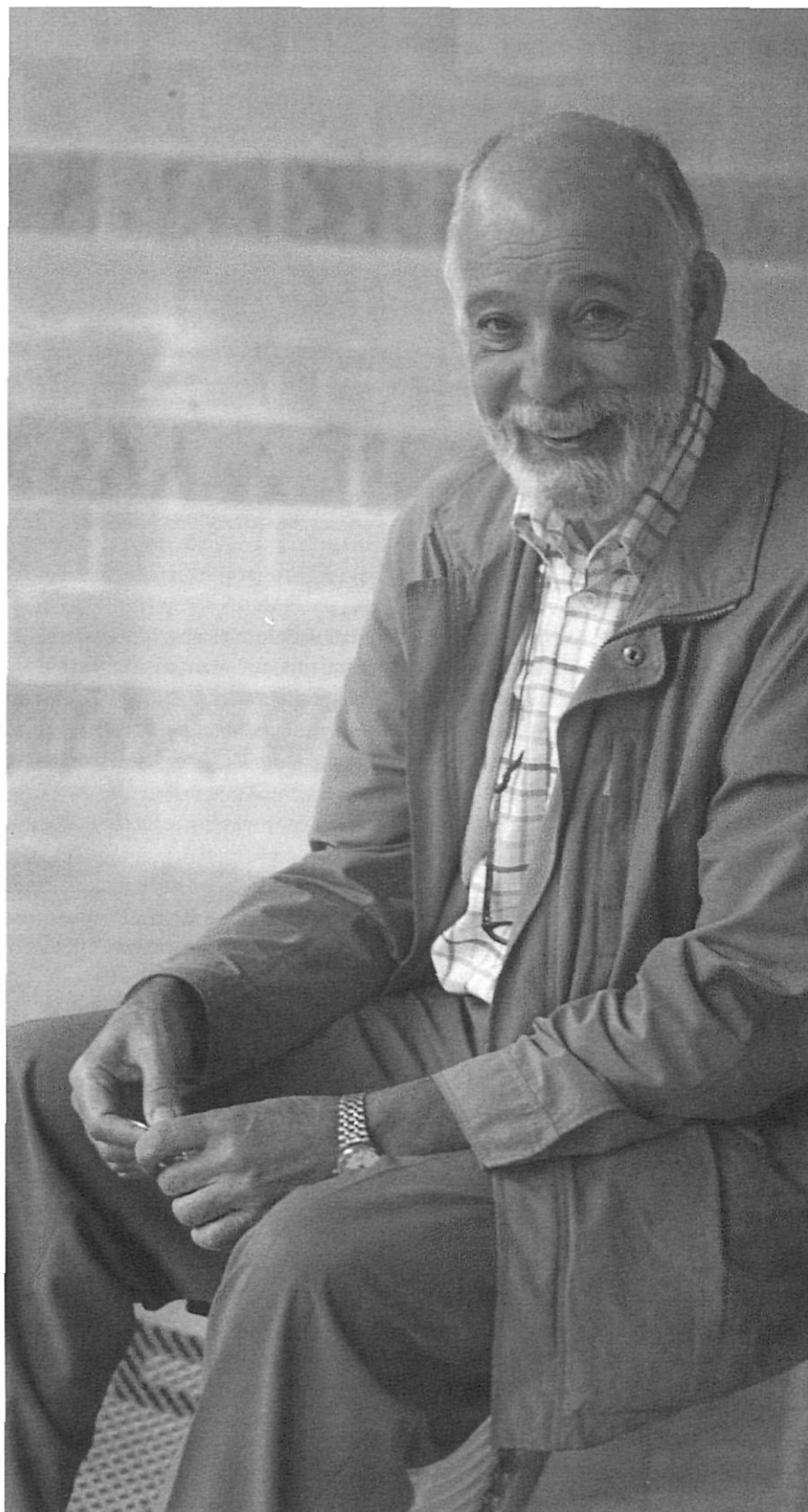
entre el jovent. La multícopista que teníem no donava l'abast a fer notes, *octavetes*, etc. Més d'una vegada havia vingut la policia a demanar informacions, però el director, en Xavier Frigola, els despistava molt bé.

El Cartaïa va ser una plataforma molt bona per estar en contacte amb els estudiants de l'Institut i de magisteri. Amb un grup de joves, la majoria estudiants de batxillerat i algun treballador, vàrem intentar fer una «comunitat», que va donar de si el que va poder. Molts dels amics estimats d'ara procedeixen d'aquell grup del primer curs dels 70.

Mentrestant, amb els companys capellans i amb grups de laics vivíem intensament el postconcili. Llegíem, discutíem, pensàvem i treballàvem per fer una Església diferent; crèiem en un futur nou; en una Església de servei i de pobresa; en un sacerdoti no per sempre sinó a temps parcial; en un celibat optatiu; volíem la desaparició de l'Estat del Vaticà i dels nuncis; volíem que els capellans es guanyessin la vida amb el treball, també el manual (n'hi havia que ja ho feien com a professors) i que no depenguessin dels diners que els donava l'Estat franquista, etc. Eren les utopies desfermades pel Concili que vivíem amb il·lusió, tensió i amb ganes que aquests canvis es produïssin ràpidament, cosa que —ara ho sabem— no va ser així. I no només no va ser així sinó que s'ha reculat. El que volíem que fos una primavera s'ha convertit en una tardor, per no dir en un hivern que ho ha congelat tot. Per a nosaltres l'Evangeli era el referent, i no pas el dret canònic.

—I va arribar la secularització...

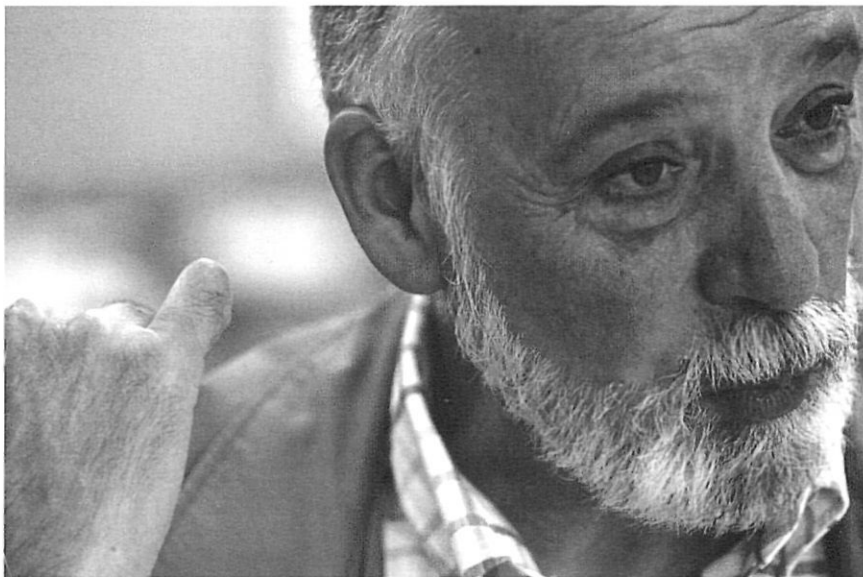
—Sí. Amb totes aquestes il·lusions, aquests desigs de canvi... vaig entrar en una crisi profunda i vaig marxar un any lluny per pensar amb calma i decidir sobre el meu futur. Volia anar

a París a treballar amb l'equip general de l'escoltisme catòlic francès... però vaig acabar anant a Roma. Allà vaig començar a estudiar pedagogia i vaig viure a casa d'un capellà belga que havia estat el consiliari general de la JOC. En el pis hi vivíem nosaltres dos, però la casa sempre era oberta i hi passava molta gent d'arreu del món. Va ser una experiència d'una riquesa humana inoblidable, tant l'estada a Roma com el contacte amb totes les persones que varen passar pel pis. De cap manera volia viure al Colegio Español; necessitava trencar per poder pensar amb calma i decidir.

No va ser fàcil. M'ho vaig passar molt bé a Roma, una ciutat meravellosa, però també hi vaig patir. No és gens fàcil prendre una decisió fonamental. En vaig parlar amb els amics i els companys, capellans i laics. I, al final, quan va venir a Roma el bisbe Jubany per ser nomenat cardenal, vaig parlar llargament i profundament amb ell i li vaig comunicar la decisió de secularitzar-me. Cal dir que aquell dia el vaig veure molt humà: em va oferir ajuda, i fins i tot li vaig dir que allò era l'estil i l'actitud amb què m'hauria agradat veure'l sempre.

Ja a Girona, el juliol, després d'acabar el curs vaig començar a fer els papers per a la secularització i vaig tornar a viure a casa per un temps. No va ser fàcil. Els pares patien i la pressió d'una societat petita com la gironina era forta, però jo tenia una cosa molt clara: em quedava a Girona. No pensava marxar a una altra població com havien fet altres companys secularitzats, com si fugissin. Em quedava, i afrontava la nova etapa directament a la meua ciutat. Encara recordo algunes persones que trencaven de carrer per no trobar-se amb mi; també en recordo d'altres que em varen obrir les portes de bat a bat i em varen donar suport en moments difícils.

—Això va suposar una ruptura amb el cristianisme? Manteniu lligams amb l'Església?

—No va suposar un trencament amb el cristianisme. La meua secularització no era fruit d'una crisi de fe, tot i que va suposar replantejar-me alguns aspectes de la meua opció creient. Era el resultat de la manera d'entendre i de viure el sacerdoci. Penso que, encara ara, Jesús de Natzaret, mort i ressuscitat, és un referent fonamental en la meua vida. Amb l'Església institució he continuat mantenint-hi lligams, ja que durant anys vaig ser secretari i, posteriorment, president del Secretariat Diocesà de Justícia i Pau, que vàrem fundar amb un petit grup de gironins el 1975. De totes maneres m'interessa més el poble de Déu que no pas l'Església institució; la veig massa anquilosada i allunyada del que penso que hauria de ser una comunitat de creients. La veig una institució més marcada pel dret canònic que no pas per l'Evangeli; més defensora dels seus interessos que no pas anunciadora d'una Bona Nova. Trobo patètiques les declaracions de la

jerarquia; gairebé mai parlen del futur amb il·lusió i esperança; de la nova societat que està naixent només en veuen aspectes negatius i perills i mals i... Em dóna la sensació que estan tancats al seu castell amb els seus fidels més aferriats i que no veuen cap horitzó nou i esperançador. S'assemblen als profetes de calamitats que denunciava Joan XXIII.

—Com reacciona un excapellà quan es topa amb algú que li havia confiat secrets de confessió?

—Doncs de manera normal. Els primers temps es feia una mica difícil el canvi de vida, però el pas dels anys t'ajuda a retrobar el teu lloc. Amb algunes persones, poques, continuem parlant sobre temps de fe; amb d'altres, la relació és amical.

—Després us vàreu formar com a universitari.

—Quan vaig tornar de Roma, de l'any sabàtic que m'havia concedit, vaig començar a treballar per poder viure i no ser una càrrega per als de casa. Sortosament vaig trobar una feina

«És bo no perdre la memòria i recordar tothom allà on era i allà on és»

que m'agradava i que em permetia estudiar. Aprofitant que a Girona s'havien estrenat estudis universitaris vaig començar a estudiar pedagogia. Sóc de la primera promoció dels estudis de pedagogia a Girona. Vaig tenir en Pallach de professor, que em va marcar molt des del punt de vista universitari. Ell mateix, quan es va crear l'ICE (Institut de Ciències de l'Educació), em va demanar si volia entrar a treballar-hi d'auxiliar administratiu, una proposta extraordinària que vaig acceptar amb molt de gust i d'il·lusió perquè em permetia continuar estudiant i treballar en una institució que, en aquells moments, va impulsar la renovació pedagògica a les comarques gironines i va promoure la llengua i la cultura catalanes de la mà de Modest Prats, que va ser el director que va succeir a Pallach després de la seva mort sobtada.

—I el matrimoni.

—El desembre de 1974 la Montserrat Terradas i jo ens casàvem a l'ermita de Santa Caterina, al Montgrí, acompanyats de familiars, amics i també de companys del seminari. El dia abans la policia va telefonar dient que hi serien presents. No sé si era veritat o va ser una broma de mal gust. Sigui el que sigui, recordo aquell dia com un dia esplèndid en tots els sentits.

—Quantes Girones: la rica, la treballadora, l'exclusa... segur que n'hi ha més.

—I tant! la burgesa, la benestant, la dels comerciants, la dels empresaris, la satisfeta, la que figura en la llista de les millors capitals d'Espanya, una de les més cares per viure-hi, la dels gironins de tota la vida, la dels joves, la dels vells (ara tercera edat), la dels... però també hi ha la dels barris de Vila-roja, Font de la Pól-vora, la dels nouvinguts amb papers i sense papers, la dels passavolants,

la dels de la Sopa, la dels treballadors de les empreses estatals que arriben per poc temps i ja volen marxar, la dels que estan a Girona com podrien ser a Saragossa o Lleó, la dels funcionaris, etc.

—Existeix una societat civil gironina cohesionada o és feta d'individualitats?

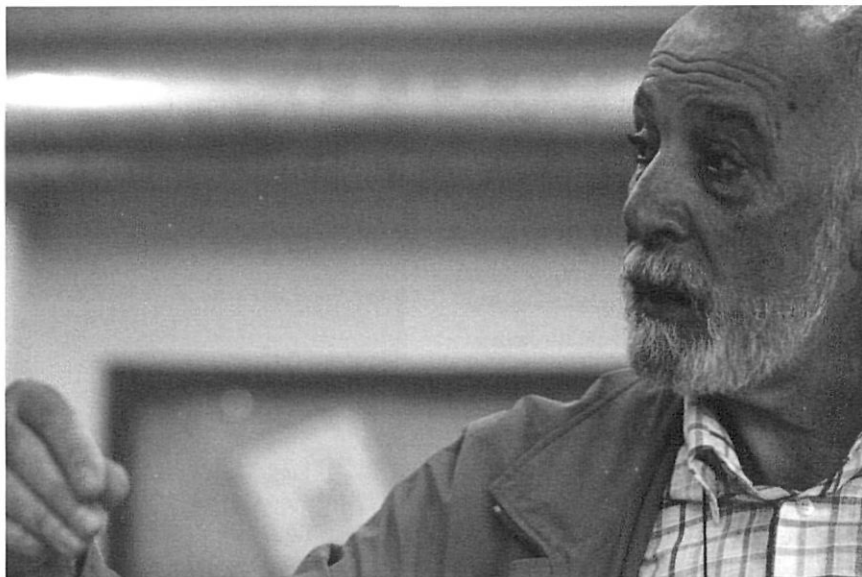
—No crec que hi hagi una societat civil, i menys que sigui cohesionada. Penso que, si de cas, la cohesió es produeix en casos concrets i en funció de propostes i projectes determinats. La sensació que tinc és que, més o menys, tothom llaura pel seu compte i a partir dels seus interessos. Només cal veure com actuen determinats col·lectius: els comerciants, els empresaris del ram de la construcció, etc. Parlant de la societat civil, penso que s'ha d'enfortir molt més. La participació dels gironins en tots els àmbits de la vida pública, tot i que ha millorat, encara és pobra. Haurà de ser molt més activa, partint de la base que cal pensar globalment i actuar localment.

—Cap periodista ni historiador no han tret el cap a la cuina del socialisme democràtic gironí, tot i que els homes i dones de la Transició ja són avis.

—Estaria bé que algun dia, millor si és aviat, s'escriu no només la història del socialisme democràtic sinó també la dels partits i grups polítics i socials. I que es fes amb sentit crític, i que es deixés parlar els protagonistes; els que encara hi són i els que en varen sortir. És significatiu el silenci d'algunes persones que varen treballar activament els primers anys en els partits, que fins i tot varen tenir una presència pública, que varen ocupar càrrecs institucionals, persones que eren molt lúcides i crítiques i que ara, ja fa temps, han desaparegut de la vida política i social de la ciutat. Els partits se les han menjat? O han marxat desenganyats?

És bo no perdre la memòria i recordar tothom allà on era i allà on és. A vegades amb alguns amics diem que estaria bé fer-ne llista.

Cal fer-ne la història. Sí. Una història que hauria de ser col·lectiva, plural i crítica.

—L'escoltisme va caracteritzar diferents generacions de joves en el franquisme. També l'OJE, és clar. Els joves d'ara, on són? Els estudiants de magisteri i pedagogia, per exemple, ¿què fan en el seu temps lliure?

—Doncs n'hi ha per a tots els gustos. Dels joves que jo conec més directament i amb els quals tinc més contacte et puc dir que estan bastant compromesos en tasques socials al seu poble o en moviments i entitats d'esplai, etc. Són nois i noies bastant compromesos, però d'una manera molt diferent de com hi estàvem nosaltres. Amb aquests que estan més compromesos tenim punts en comú, com per exemple la voluntat de canvi i de transformació de la societat. La discrepància és a l'hora d'analitzar les causes i a l'hora de concretar com s'ha de fer aquest canvi. Ens separen 50 anys, i amb la mitja centúria la societat ha canviat molt i, per tant, els mecanismes de canvi i les maneres d'actuar són diferents. El que considero important és que hi hagi aquesta voluntat de canvi i que siguem capaços de trobar punts comuns que ens permetin accions conjuntes.

—Quina és la fornal dels futurs dirigents de Girona?

—La d'ara no la sé. Fa uns anys, en els moments de la transició i els primers anys de la democràcia, una de les fornals va ser l'escoltisme catòlic (era l'únic que hi havia). Per altra banda hauríem de veure què s'entén per «dirigents»: els que formen part de l'Ajuntament? O els que controlen el poder econòmic? O els que controlen altres parcel·les del poder polític? penso que en la militància dels partits hi ha una part dels futurs dirigents, però em preocupa l'endogàmia dels partits. Què esperen per fer llistes obertes? I, pel que fa als futurs dirigents, també els hauríem de trobar en les entitats cíviques i públiques de la ciutat.

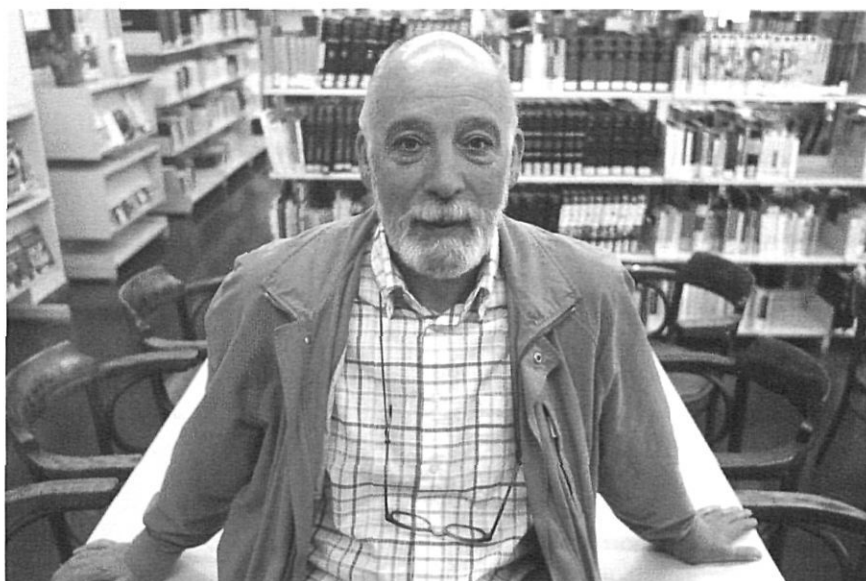
—Justícia i Pau va ser la primera ONG amb implantació al territori. Com varen ser els seus inicis i l'arrelament?

—El primer pas per constituir un grup de Justícia i Pau a Girona el vàrem fer en Modest Prats, en Jaume Curbet i jo mateix, assistint a una trobada de diferents secretariats de Justícia i Pau que es va fer a Montserrat en presència del cardenal Jubany, el setembre de 1974. En Juan M. Bandrés, que hi anava en nom de la JiP del País Basc, va deixar molt clar a Ruiz Jiménez que aquella era una trobada internacional, ja que hi havia participants de diferents països: catalans, bascos, espanyols i portuguesos. Era a principi de 1975. En Franco encara era viu. Recordo que en un moment determinat de la reunió i parlant de la situació política al País Basc, Bandrés va dir una expressió com aquesta: «el País Basc és un país ocupat militarment; que se'n vagin les forces d'ocupació i que ens deixin als bascos solucionar els nostres problemes. Ens en sortirem».

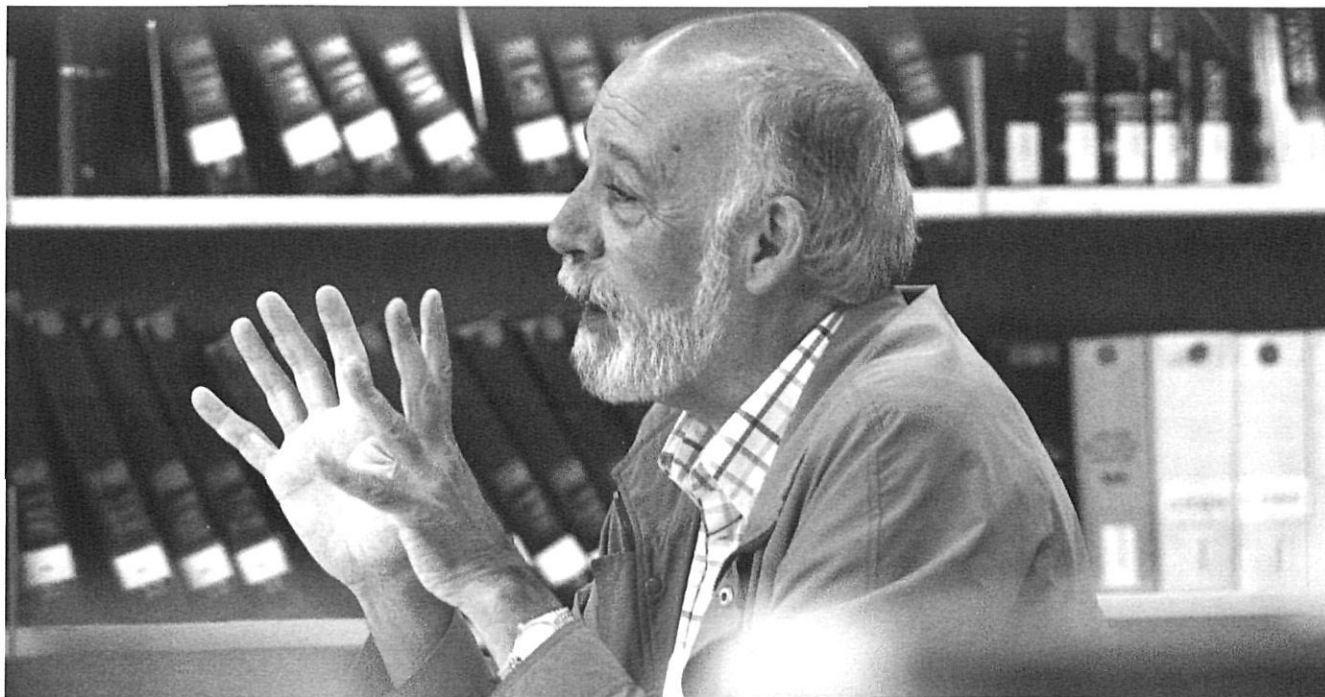
Bé. Després d'aquesta reunió a Montserrat vàiem molt clara la possibilitat de crear un grup de JiP a Girona com a secretariat diocesà. Vàrem

fer una primera reunió a casa d'en Pere Thió i la M. Pilar Fernández en la qual hi havia, a més, si no ho recordo malament, en Jaume Curbet i la Montserrat Hosta, la Carme Carbó i en Ricard Masó, la Teresa Vilanova i en Paco Pluma, en Modest Prats, la Montserrat Terradas i jo mateix. Allà vàrem començar a preparar una llista de possibles persones per convidar, persones que procedien del camp polític i de diferents moviments d'Església: escoltisme, JOC, HOAC, etc. Teníem molt clar que, en vista de la situació política de manca de llibertat i respecte als drets humans, havíem d'aprofitar el paraigua que tenia l'Església gràcies al Concordat per aixoplugar sota JiP diferents grups, fossin o no confessionals. I així va ser. Amb el pas del temps i la consecució de la democràcia alguns dels seus membres varen deixar el Secretariat per anar allà on els pertocava: els partits polítics i les centrals sindicals.

Vàrem fer l'assemblea constitutiva al Seminari, el dia 16 de febrer de 1975, i la comissió que va sortir-ne estava formada per les següents persones: Pere Thió, de Girona, director;

«Hi ha mestres que són motor de canvi i que deixen petja pel que diuen i pel que fan, és a dir, que eduquen»

Xavier Merino, de Girona, sotsdirector; Joaquim Bover, de Girona, sotsdirector; Antoni Calvó, de Figueres, Jaume Rocabert, de Blanes, i Pilar Gisbert, de Girona, vocals; i Modest Prats, delegat episcopal. El director em va triar a mi per a secretari.

Les primeres campanyes varen ser contra la pena de mort i a favor dels drets humans a casa nostra. Campanyes que fèiem juntament amb altres col·lectius. Sempre hem tingut molt clar que la feina s'ha de fer conjuntament; que no hi valen les individualitats, siguin de persones o de col·lectius. Cal dir que sempre vàrem tenir el suport del bisbe Camprodon, que estava informat puntualment de tot el que fèiem. Fins i tot, alguna vegada va ser ell qui ens va suggerir temes de treball.

Volíem que la nostra acció sempre influís en dues direccions: a l'interior de l'Església i en la societat. Si demanàvem el reconeixement dels drets humans per a la societat civil,

més l'havíem de demanar a l'interior de l'Església catòlica, on les dones estaven (i estan) ben marginades.

A JiP vaig ser secretari durant els primers anys, i després vaig passar a ser el president quan en Pere Thió ho va deixar per participar directament en el món de la política. Nosaltres pensàvem, i pensem, que el president del Secretariat ha de ser una persona compromesa políticament però que és millor que no militi a cap partit, per evitar confrontacions amb d'altres grups polítics i salvar, en la mesura del possible, l'objectivitat de les seves actuacions. Actuacions, però, que estan marcades per un compromís clar a favor dels drets humans, la justícia i la democràcia.

Després, quan vaig deixar la presidència, el bisbe Camprodon em va nomenar delegat episcopal, fet que li va provocar més d'un problema ja que jo era un capellà secularitzat i tenia un càrrec públic de responsabilitat en l'organigrama del bisbat.

-D'uns anys ençà us heu vinculat estretament al GRAMC.

-La sigla GRAMC volen dir Grups de Recerca i Actuació amb Minories Culturals i treballadors estrangers. L'entitat té més de deu anys de vida, i és una institució que funciona per assemblees locals que són autònomes. Treballem en diferents camps: en el de l'acollida i atenció als immigrants que vénen i necessiten una mà que els orienti; també treballem en la formació dels immigrants i la de les persones que els atenen; fem accions de sensibilització i de denúncia per anar canviant força estereotips i idees preconcebudes referides a la immigració. Penso que aquesta feina de denúncia l'hauríem de fer molt més, ni que sigui per desemmascarar alguns comportaments racistes existents en la nostra societat. També hauríem de promoure més les trobades entre persones de diferents cultures; estem ben convençuts que, en la mesura que les persones es relacionen i es coneixen, es

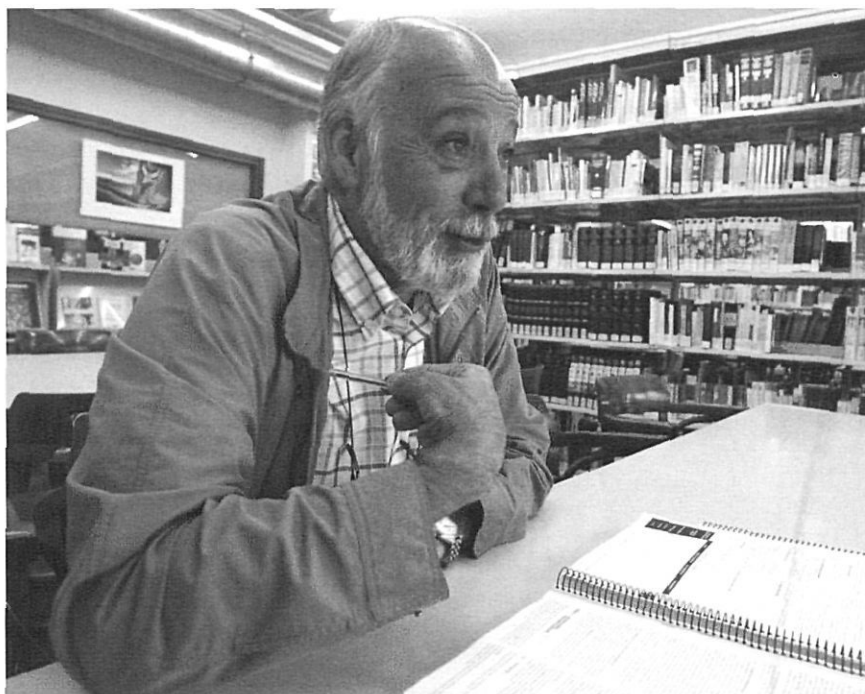
trenquen barreres i s'afavoreix el coneixement mutu.

De totes maneres voldria destacar el paper important que juga, als Gramcs, el voluntariat. Som una entitat que si fa tot el que fa és gràcies a una gran quantitat de persones que de manera voluntària ens ajuden. Al costat d'aquestes persones voluntàries, més de 100, hi ha un mínim d'estructura i tenim personal laboral contractat. Actualment 35 persones treballen de manera fixa portant a terme projectes concrets i les accions que decideix l'assemblea general, que és la que marca les pautes d'actuació.

-Coneixeu bé els mestres. Els formeu. Quina és la realitat professional i social del col·lectiu?

-És un col·lectiu molt gran i, per tant, no és fàcil fer-ne una descripció acurada. A classe, quan l'alumnat em diu que l'escola no val res, jo els poso exemples d'escoles que funcionen bé, que sí que valen, escoles que fan un treball esplèndid. I viceversa, quan em diuen que l'escola és molt bona, els poso exemples concrets que fan veure que no ho és tant com diuen. M'interessa trencar els esquemes de bons i dolents. La realitat és molt més complexa.

El mateix passa en el magisteri, amb les persones que treballen de mestre. N'hi ha moltes de molt bones, amb una dedicació extraordinària, i d'altres que són uns perfectes funcionaris, en el sentit pejoratiu de la paraula, que compleixen el que està estipulat i prou! Hi ha mestres que treballen a l'escola, que són motor de canvi i que deixen petja pel que diuen i pel que fan, és a dir, que eduquen. I n'hi ha d'altres que de la mateixa manera que treballen a l'escola podrien treballar en una empresa de neteja!

Cal preveure mecanismes perquè els futurs mestres sàpiguen respondre a la qüestió «què vol dir ser i fer de mestre?». Se'ls ha d'ajudar a entendre que no en pot ser tothom, de mestre, que calen unes condicions especials i unes aptituds i unes determinades actituds. No tothom pot ser mestre. Calen uns coneixements i unes disposicions personals. Tots coneixem i hem tingut professors que sabien molt de la seva matèria i que, per altra part, eren incapaços de comunicar bé, de fer agafar gust per aquella matèria. Això és el que falta. I, ara per ara, no veig que s'avanci per aquest camí.

Per altra part, caldria un programa concret de formació permanent per als mestres que ja en són. L'alumnat està canviant molt ràpidament, i la societat també. La formació inicial que molts varen rebre no és suficient per continuar treballant i fer-ho bé. Ja fa anys, quan era director de l'ICE a Girona i telefonaven

mestres demanant «Què teniu, de 30 hores?» (era el mínim d'hores que es demanava perquè els cursos puntuessin per a les oposicions), jo els contestava «Què t'interessa, a tu?». Calen anys sabàtics ben programats, etc.

De totes maneres, penso que, dintre de tot, els mestres reben una formació més o menys bona, que els capacita per ensenyar. El problema més greu rau en els llicenciats que surten de les universitats i que entren als instituts sense una mínima preparació pedagògica i didàctica. És aquí on es fan els disbarats més grans!

-Un tema de debat permanent és el de la religió a l'escola.

-Sí. He defensat sempre que l'ensenyament de la religió s'ha de fer fora de l'escola: a casa, a la família, amb els pares com a primers educadors i a la comunitat parroquial en el cas dels catòlics cristians. Estic segur que tants anys de nacionalcatolicisme, amb la religió com a assignatura

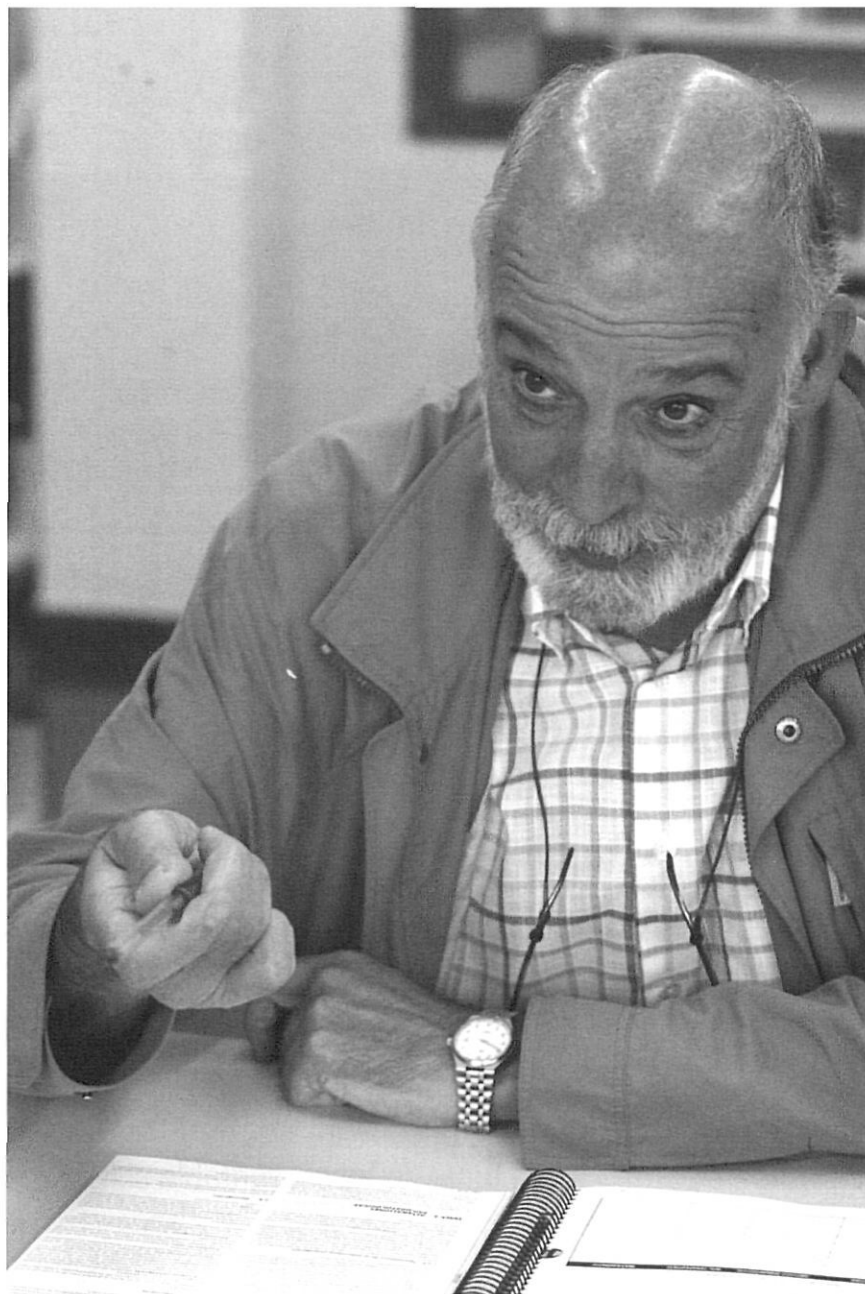
«He defensat sempre que l'ensenyament de la religió s'ha de fer fora de l'escola»

obligatòria i una presència omnipresent de l'Església, han contribuït eficaçment a la descristianització de la nostra societat.

—Els instituts religiosos de l'ensenyament conviuen amb una contradicció flagrant. Varen ser fundats per atendre pobres i es dediquen a les classes amb menys dificultats econòmiques.

—Entre les congregacions religioses hi ha situacions de tot. És cert el que dius, i penso que aquest és un dels reptes que tenen: com adaptar la voluntat del fundador/a a la societat actual. Moltes d'aquestes congregacions varen aparèixer en un moment que l'Estat no atenia adequadament l'alfabetització i l'escolarització de la infància i de la joventut. Ara no és així a casa nostra. I educaven des de sempre en uns determinats valors que no sempre coincidien amb amplis sectors de la societat civil. Penso, per exemple, en els anys de la República en pau, i em pregunto fins a quin punt l'ensenyament que s'impartia en les escoles religioses d'aquella època va ser factor de divisió i enfrontament o factor de concòrdia.

Després del Concili Vaticà II hi va haver, en algunes congregacions, intents seriosos de revisió i d'actualització de l'esperit fundacional per part d'alguns sectors renovadors. No crec que tinguin prou llibertat d'esperit per fer una opció radical a favor dels més necessitats. Tota l'estructura que han anat adquirint amb el pas del temps els condiciona molt i els lliga de peus i mans. I els aires que bufen des del Vaticà no afavoreixen aquesta revisió. De totes maneres em costa generalitzar perquè penso que hi ha sensibilitats diferents segons les congregacions. Per altra part, en el cas d'algunes institucions religioses actuals, com l'Opus, no crec que l'opció de les seves escoles sigui aten-

dre els més necessitats; així ho penso veient el tipus d'alumnat que va a les seves escoles. El seu objectiu fundacional és un altre.

Els col·legis de l'Església són un subsistema dins el sistema general educatiu del país, i tenen molta força. Són molts anys, per no dir segles, de

poder de l'Església, que ara, en una societat més laica, li costa molt d'abandonar. Ja ho he dit altres vegades: pesa més l'estructura eclesial (i les infraestructures) que no pas la vocació missionera.

Carles Sapena